

Hlina v modernom staviteľstve

Hlinené omietky

Implementácia výučby manuál

KONCEPT VÝUČBY

INŠTRUKCIE

M1 - ZÁKLADY

ROZVOJ ZÁKLADNÝCH
ZNALOSTÍ A ZRUČNOSTÍ

M2 - DEKORÁCIE

INTERIÉROVÝ DIZAJN

M3 - MARKETING

MARKETINGOVÉ STRATÉGIE

Vzdelávanie a kultúra

Program celoživotného vzdelávania

Tento projekt bol financovaný s podporou Európskej Komisie. Táto publikácia reprezentuje výlučne názor autora a Komisia nezodpovedá za akékoľvek použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii

IMPLEMENTÁCIA VÝUČBY

MANUÁL

Úvod

Súčasná pozícia hlíny na Slovensku

Koncept výučby - inštrukcie

Budúcnosť hlinených omietok
a význam odbornej výučby

Využitie učebných materiálov projektu HlinArch
v neformálnom vzdelávaní

Využitie učebných materiálov projektu HlinArch
vo formálnom vzdelávaní

Ďalšie vzdelávanie - trendy v EU
a na Slovensku

Ďalšie vzdelávanie - základné pojmy

Kreditový systém

Odborné východiská celoživotného vzdelávania

Analýza vzdelávacieho systému na Slovensku

ÚVOD 1(3)

Tento manuál implementácie odbornej výučby hlinených omietok na Slovensku dáva predstavu o tom:

- aké je postavenie hliny ako stavebného materiálu v súčasnom stavebníctve našej krajiny,
- aký význam má odborná výučba zameraná na hlinené omietky,
- ako práve takéto znalosti výučby o hline na Slovensku chýbajú,
- ako bol učebný materiál projektu HlinArch adaptovaný na slovenské podmienky,
- aké zámery má o.z. ArTUR s vytvoreným učebným materiálom,
- aké sú možnosti začleniť výučbu do formálneho aj neformálneho vzdelávania,
- aké sú podmienky akreditácie vzdelávacieho programu
- aké sú trendy vo vývoji vzdelávania,
- ako funguje európsky kreditový systém a zámery o.z. ArTUR,
- ako vyzerá analýza vzdelávacieho systému v našej krajine.

Slovo o projekte HlinArch

Medzinárodný projekt HlinArch zameraný na vytvorenie kvalifikačných predpokladov a študijných materiálov pre prácu s jedným z najstarších stavebných materiálov s nízkou zabudovanou energiou (energia použitá na výrobu a transport materiálu) a pozitívnymi vlastnosťami pre mikroklima – hlinou, po dvoch rokoch práce jeho organizátori úspešne zavŕšili. Projekt, ktorý v roku 2008 naštartovala česká spoločnosť KTP (Společnost pro kvalifikaci na trhu práce) v spolupráci s partnermi – občianskym združením ArTUR (Architektúra pre trvalo udržateľný rozvoj) a Qualed zo Slovenskej republiky, spoločnosťami INTEGRA a HISA zo Slovinska, a Sdružením hliněného stavitelství z Českej republiky priniesol na slovenský, český a slovinský trh chýbajúci učebný materiál, osnovy a didaktické pokyny pre výučbu a nácvik praktických zručností s týmto tradičným, no zabudnutým stavebným materiálom, ktorý má nepochybne svoje miesto aj v budúcnosti.

ÚVOD 2(3)

Výsledkom projektu HlinArch je bohatý a kvalitný materiál pre odbornú výučbu hlinených omietok. Originál učebného materiálu „Clay plaster“ vznikol v rokoch 2004-6 za účasti 14 partnerov z Nemecka, Anglicka, Francúzska, Bulharska a Poľska. Tento materiál bol počas projektu HlinArch preložený a adaptovaný po jazykovej, kultúrnej a sociologickej stránke špecifickými požiadavkami každej z troch partnerských krajín: Českej republiky, Slovenskej republiky a Slovinska. Projekt HlinArch prebiehal v rokoch 2008 - 2010 a bol podporený programom LEONARDO DA VINCI - Prenos inovácií CZ/08/ LLP-LdV/TOI/134015. Koordinátorom projektu bola česká organizácia KTP - Společnost pro kvalifikaci na trhu práce. Partnermi projektu boli odborníci na hlinu alebo rekvalifikačné centrá.

Partneri projektu HlinArch:

KTP
www.ktp-qualification.eu

KTP Společnost pro kvalifikaci na trhu práce
www.ktp-qualification.eu
Česko

ArTUR o.z.
www.ozartur.sk

ArTUR o.z. Architektúra pre trvalo udržateľný rozvoj
www.ozartur.sk
Slovensko

SHS
www.hlina.info

SHS Sdružení hliněného stavitelství, o.s.
www.hlina.info
Česko

E-C-C
www.e-c-c.at

E-C-C Verein für interdisziplinäre Bildung und Beratung
Education - Culture - Citizenship
Rakúsko

INTEGRA
www.eu-integra.eu

FAL e.V. Verein zur Förderung angemessener Lebensweisen e.V.
www.earthbuilding.eu
Nemecko

FAL e.V.
www.fal-ev.de

INTEGRA Društvo za razvoj cloveskih virov
www.eu-integra.eu
Slovinsko

HIŠA
www.hisa.si

HIŠA
www.hisa.si
Slovinsko

Qualed
www.qualified.net

Qualed Šanca pre ľudí tretieho veku
www.qualified.net
Slovensko

ÚVOD 3(3)

Aj na Slovensku už rastú požiadavky jednak na využívanie prírodných materiálov v stavebníctve, ako aj na posudzovanie klimatických a ekologických kvalít interiérových povrchov. Preto sa stále čoraz častejšie požadujú nové schopnosti a zručnosti pri práci s hlinou a pri tvorbe hlinených povrchov. Remeselníčky a remeselníci sú postavení pred nové požiadavky.

Práve z týchto dôvodov sme prevzali a adaptovali túto modulárnu výučbu, vytvorenú partnermi niekoľkých krajín s väčšími novodobými skúsenosťami s hlinou. Výučba je prakticky rozčlenená do modulov, umožňujúcich prispôsobiť kurz požiadavkám účastníkov:

Modul 1: Základy

Modul 2: Dekorácie

Modul 3: Marketing

Výučba poskytuje základné odborné vedomosti, ako aj schopnosti a oprávnenosti spĺňať nároky, ktoré kladie spoločenská a hospodárska zmena na remeslo a ručnú prácu.

Materiál berie do úvahy jednotlivé národné zvláštnosti a požiadavky, a preto boli jednotlivé moduly viac alebo menej adaptované:

• MODUL 1 - ZÁKLADY

Približuje základné odborné vedomosti o hline ako ekologickom materiáli, o zvláštnosti hlinených omietok a rozvíja schopnosti hodnotenia hlinených produktov. Tento modul bol adaptovaný pridaním slovenských dodávateľov hlinených výrobkov a ich súčasných cien na trhu.

• MODUL 2 - DEKORÁCIE

Účastníci a účastníčky sa naučia zhotovovať rôzne hlinené jemné a dekoratívne omietky, štruktúrované omietky, ako aj techniky plastického stvárnenia povrchu. Získajú vedomosti o účinku farieb, materiálov a ich povrchovej textúre, ako o prvkoch, ktoré vytvárajú priestor.

Tento modul bol adaptovaný pridaním slovenských dodávateľov dekoratívnych omietok.

• MODUL 3 - MARKETING

Dáva dôraz na potreby aktívneho marketingu, schopnostiach jednania, a v neposlednom rade aj tvorby cenových ponúk. Tento modul vyžadoval najviac zmien, kvôli odlišnej legislatíve - zákonom a normám. Slovenská verzia má vypracované aj návrhy zmlúv, ktoré sú pre remeselníkov a pre ich prácu nevyhnutné.

K ukázkam dobrej praxe bolo pridaných niekoľko firiem a príkladov z regionálnej činnosti na Slovensku.

SÚČASNÁ POZÍCIA HLINY NA SLOVENSKU 1(12)**Východisková situácia na Slovensku**

Ekologické povedomie ľudí rastie aj na Slovensku a vytvára tak dopyt po nových prístupoch v stavebníctve. Okrem nízkoenergetického a pasívneho štandardu, ďalším krokom ku zníženiu primárnej energie a k zdravšiemu životu bude využívanie prírodných materiálov jednak v novostavbách, ale aj pri rekonštrukciách starých domov.

Hlina vždy bola, je a aj bude surovinou na stavanie domov, ale my sme na to posledné desaťročia pozabudli.

Na Slovensku sú zachované stovky starých hlinených domov, ktoré bohužiaľ vo väčšine prípadov chátrajú z dôvodu neznalosti materiálu a jeho hodnôt.

Náš projekt HlinArch je zameraný na hlinu, ako jeden z najstarších stavebných materiálov aj na Slovensku, s veľmi nízkou zabudovanou energiou, s množstvom pozitívnych vlastností a mnohými spôsobmi využitia.

Na Slovensku brzdu vývoja, resp. návratu hliny a obnovy starých hlinených domov je to, že sa hlina z noriem vytratila, zachovalo sa málo vedomostí o hline, budúci murári sa na školách o hline neučia a architekti len niektorí, aj to v nedostatočnom rozsahu. Hlinenými stavbami sa zaoberá iba Ústav ekologickej a experimentálnej architektúry na Fakulte architektúry Slovenskej technickej univerzity (ďalej FA STU) v Bratislave a veľmi okrajovo iba Stredná priemyselná škola Samuela Mikovíniho v Banskej Štiavnici, odbor obnovy pamiatok a reštaurátorstva.

V poslednom čase sa začína o hline v médiách (aj vďaka o.z. ArTUR) písať a hovoriť, a použitie hliny sa pre omietanie stien stáva atraktívnou alternatívou pre stavbárov, ako aj stavebné spoločnosti. Neštandardné vlastnosti tohto materiálu však vyžadujú špeciálne znalosti a remeselné zručnosti, ktoré má práve výučba hlinených omietok poskytnúť.

Zámery o.z. ArTUR:

- Spracované učebné materiály dávajú združeniu väčšiu váhu pri pripravovaných jednaniach ohľadom vypracovania chýbajúcej legislatívy pre využitie hliny v stavebníctve. (Proces je plánovaný v spolupráci s Českým partnerom SHS Sdružení hliněného stavitelství, o.s., v spolupráci s Prof. Ing. Ladislavom Feckom).
- O.z. ArTUR úspešne rokovalo na MŠ SR, Inštitúte pre odborné vzdelávanie o možnosti zapracovania častí materiálu „hlinené omietky“ do oficiálnych učebníc odboru „murár“.
- O.z. ArTUR oslovilo a ešte osloví stredné odborné školy, ktorým predstaví učebný materiál.
- O.z. ArTUR podpísalo Memorandum o spolupráci s FA STU v Bratislave. Členovia združenia sú pozývaní prednášať študentom FA STU a sú pripravení aj k ďalšej spolupráci.

SÚČASNÁ POZÍCIA HLINY NA SLOVENSKU 2(12)

Slovenské organizácie a firmy zaoberajúce sa hlinou

Počas analýzy situácie na Slovensku sme zistili, že v posledných desiatich rokoch vznikli na Slovensku firmy a organizácie, ktoré sa začali profilovať ako ekologické, so snahou začleniť hlinu do svojho programu.

Novodobý záujem začal už skôr, a to prevzatím patentu na ubíjané steny s cementovým povrchom od Novotného, okolo roku a následným založením združenia Terra Construction. Združenie zorganizovalo aj konferenciu a malo snahu presadiť ubíjané domy pre sociálne stavenie. Na FA STU v Bratislave na Katedre experimentálnej tvorby prebiehali už dlhší čas aktivity a výučba o hline.

Až v tomto desaťročí začína záujem o hlinu skutočne narastať a združení a firiem pribúda.

Zámery o.z. ArTUR:

- O.z. Artur bude informovať združenia a firmy a spolupracovať pri aktivitách propagujúcich hlinu, ako stavebný materiál. Väčšina organizácií a firiem sú členmi združenia.

Stavba ekodomčka pre aktivity s deťmi.

JABLONKA

Občianske združenie. Jablonka je mimovládna nezisková organizácia, ktorá pôsobí v regióne Záhorie od roku 2003. Je to dobrovoľné združenie ľudí rôzneho veku.

Ciele organizácie

Poslaním občianskeho združenia je prostredníctvom dobrovoľných aktivít zachovávať tradície, chrániť kultúrne a prírodné hodnoty a najmä podporiť trvaloudržateľný rozvoj regiónu. Dôležitým cieľom je výchova detí a mládeže k aktívnemu postoju k životu a tiež práca s rodinou, najmä smerom k budovaniu komunity priateľskej prírode a deťom

Aktivity na propagáciu stavania z hliny v regióne

- „workshopy“ a víkendovky hlineného omietania
- stavba chlebových pecok z hliny a kameňa s hlinenou omietkou
- zážitkové aktivity s hlinou s deťmi

Adresa: Jablonové 242, Jablonové 900 54

E-mail: info@jablonka.org

Telefón: 0421 34 7787 293

Mobilný telefón: 0904 404 228

<http://www.jablonka.org>

SÚČASNÁ POZÍCIA HLINY NA SLOVENSKU 4(12)

„Workshop“ so Steenovými - tvorba plošného sgraffita v Bučanoch

„Workshop“ s Gernotom Minkem, stavba kupoly z nepálených tehál v Hrubom Šúri

Podpora stavby alternatívneho divadla S2 v Žiline, zo slamených balov omietaných hlinou. „Workshop“ s Tomom Rijvenom

ArTUR

ArTUR - Architektúra pre trvalo udržateľný rozvoj je mimovládna, nezisková, nepolitická organizácia.

Činnosť organizácie - práca s hlinou

Občianske združenie ArTUR bolo založené v roku 2001, a jeho členovia pracovali na viacerých programoch, ako napr. Zelená architektúra, Udržateľné mesto Bratislava alebo cyklistická doprava v Bratislave.

ArTUR v súčasnosti združuje architektov, remeselníkov, výrobcov a ľudí, ktorí sa zaoberajú prírodnými materiálmi a energetickou efektívnosťou, ako súčasť udržateľnej architektúry na národnej úrovni. Organizácia propaguje stavanie z prírodných materiálov, obzvlášť zo slamených balov a hliny rôznymi spôsobmi, ako: poskytovaním a šírením informácií, vystavovaním na veľtrhoch a výstavách, organizovaním konferencií a workshopov o stavaní zo slamených balov a hlinených techník pre profesionálov, ako aj pre staviteľov svojpomocou.

Rozsah aktivít

- Organizovanie vzdelávacích podujatí - regionálnych, národných aj medzinárodných pre odbornú aj neodbornú verejnosť vo forme „workshopov“, seminárov, prednášok o princípoch trvalo udržateľnej architektúry.
- Publikačná činnosť, pozostávajúca z tvorby odborných článkov, textov, brožúr a prekladov cudzojazyčnej literatúry.
- Vystavovanie na stavebníckych výstavách v rámci Slovenska.
- Podpora výstavby bio-farmy pre pestovanie zeleniny spôsobom „agrokruh“ v Hrubom Šúri pri Senci.
- Zapájanie sa do medzinárodných projektov.

ArTUR, o.z.

Hany Meličkovej 12,
841 0 Bratislava
ozartur@gmail.com

Kancelária:

Vysoká 18, 811 06 Bratislava
www.ozartur.sk
email: info@ozartur.sk
ozartur@gmail.com

SÚČASNÁ POZÍCIA HLINY NA SLOVENSKU 5(12)

Vzdelávanie - medzinárodná konferencia

Ústav ekologickej a experimentálnej architektúry na FA STU

Ústav ekologickej a experimentálnej architektúry má ťažiskovú náplň v architektonickej tvorbe z hľadiska environmentálnych a ekologických princípov, zaoberá sa vzťahom architektúry a prostredia. S tým súvisí aj použitie alternatívnych stavebných technológií a alternatívnych stavebných materiálov. Tieto zložky sa vyučujú na jednotlivých predmetoch zamerania ústavu.

Rozsah aktivít

- Ústav už vyše desať rokov pracuje so študentami na príprave učebných pomôcok pre ateliérovú tvorbu. V rámci týchto aktivít, študenti a pedagógovia zozbierali domáci aj zahraničný materiál o hline a hlinenom stavaní, ktorý je publikovaný pre potreby FA STU.
- Pedagógovia sa snažia začleniť do výučby historické aj novodobé príklady využitia hliny a iných alternatívnych materiálov a snažia sa vytvoriť priestor pre praktické skúsenosti s týmto materiálom.
- Ústav spolupracuje s o.z. ArTUR pri propagovaní „workshopov“, seminárov a konferencií spojených s hlineným stavaním a poskytuje priestor na aktivity.

Fakulta architektúry STU
Námestie Slobody 19
812 45 Bratislava 1
tel.: +421 2 57276 215
spojovateľka: 572 76 111
fax: +421 2 52921533

SÚČASNÁ POZÍCIA HLINY NA SLOVENSKU 6(12)

ZAJEŽOVÁ

Letná škola prírodného staviteľstva - „workshop“ na omietanie slamenej steny hlinenou omietkou.

Čajovňa - steny izolované slamenými balíkmi, omietané hlinenou omietkou

Experimentálny slamený domček s trstinovou strechou a hlinenou podlahou, stabilizovanou ľanovým olejom. Časť prác bola realizovaná v rámci víkendových kurzov.

Zaježka je neformálne spoločenstvo ľudí žijúcich na roztrúsených lazoch Zaježová neďaleko Zvolena.

V Zaježovej pôsobia dve občianske združenia, ktoré spolupracujú. **Pospolitosť pre harmonický život (PHŽ)** a občianske združenie **Centrum pre environmentálnu a etickú výchovu Živica**, ktoré sa pripojilo do zaježovského diania relatívne nedávno.

Činnosť organizácie - práca s hlinou

Od roku 2000 sa na Zaježovej začalo intenzívnejšie pracovať s hlinou a slamou ako stavebným materiálom. Pomaly sa rozbehla výstavba prvých domov izolovaných slamenými balíkmi. V súčasnosti stoja štyri. Jedna staršia stavba je dodatočne zaizolovaná balíkmi a omietnutá hlinou z miestneho zdroja.

Veľa prác s hlinou v Zaježovej bolo realizovaných formou víkendových „workshopov“, ktoré sú organizované na rôznych usadlostiach v Zaježovej.

Od roku 2000 sa ich zúčastnilo niekoľko sto ľudí. Informácie o kurzoch stavania z hliny a slamy - víkendových alebo aj intenzívnych týždňových - nájdete na:

<http://www.zajezka.sk>

Slama a hlina sa použila aj pri rekonštrukcii Vzdelávacieho centra Polomy a pri tvorení priestoru Čajovne pri Vzdelávacom centre. Priestory vzdelávacieho centra Polomy rekonštruovali občianske združenia Pospolitosť pre harmonický život a Živica - centrum pre environmentálnu a etickú výchovu v spolupráci s miestnymi remeselníkmi.

Smerovanie aktivít

V roku 2010 vzniklo Štúdio prírodného staviteľstva, ktoré si kladie za úlohu experimentovať s rôznymi stavebnými materiálmi a postupmi a prinášať ich do praxe.

Súčasný projekt sa volá Čerešňový dom a je to experimentálny samonosný slamený dom s trávnatou strechou, s hlinenými omietkami a stropom a hlinenou podlahou stabilizovanou ľanovým olejom.

Ďalšie smerovanie stavebných aktivít sa uberá smerom k vytvoreniu stavebnej skupiny, ktorá by bola schopná stavať obydlia z prírodných materiálov pre ľudí, ktorí majú záujem na Zaježke bývať.

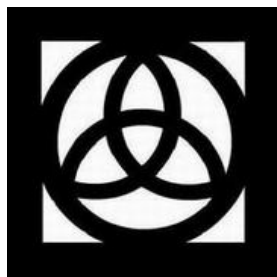
Pospolitosť pre harmonický život

Adresa: Zaježová 132, Pliešovce 962

www.zajezka.sk

email: info@zajezka.sk

SÚČASNÁ POZÍCIA HLINY NA SLOVENSKU 7(12)

OBNOVA s.r.o.

Firemné heslo “Pamätáme na pamiatky”.

Pracovnou náplňou spoločnosti je komplexná obnova pamiatok, ktorá obsahuje záchranné práce na zrúcaninách, hradoch a zámkoch; konzervátorské a reštaurátorské práce na historických fasádach a interiéroch.

Práce pri obnove, konzervácii a reštaurovaní pamiatok a starožitností, zahŕňajú pamiatkový výskum, umelecko-historicky výskum, projekciu, autorský a stavebný dozor, ako aj realizáciu (umelecké remeslá, konzervácia, obnova a reštaurovanie) v jednom ucelenom balíku. Dômenou firmy je starostlivosť o hradné ruiny a oživovanie netradičných a zabudnutých technológií z oblasti umeleckého remesla, vrátane hlineného staviteľstva. Okrem týchto prác spoločnosť zabezpečuje aj vzdelávanie v odbore a vydavateľskú činnosť.

V roku 2001 spustil majiteľ Michal Hrčka, ako občiansky aktivista na poli pamiatok, zbierok a starožitností, internetový portál Obnova.sk, ktorý bol v roku 2005 ocenený ako najlepšie Audio-video-multimediálne dielo na poli informovanosti v oblasti kultúrneho dedičstva.

Ekologický aspekt

Spoločnosť pri svojej práci využíva najmä lokálne suroviny, s ktorých si pripravuje vlastné stavebné a iné hmoty. Výrazným prvkom pri rekonštrukcii pamiatok je používanie vápna, ktorého uzavretý cyklus výdaja a príjmu CO₂ je príkladom prírode priateľskej technológie.

Obnova, s.r.o.

Pletárska 14

969 00 Banská Štiavnica

Tel./fax: +421 (045) 22 89 975

Mobil: 0948 900 229, 0907 344 743,

0911 344 743

E-mail: info@obnova.eu

Web: www.obnova.eu

Krupinská planina. Rekonštrukcia chlebovej pece murovanej na vápenno-hlinenú maltu. Projekt viedol Pavel Fabian.

Banská Štiavnica. Rekonštrukcia hlinených omietok fasád baníckeho domu. Projekt viedol Pavel Fabian.

SÚČASNÁ POZÍCIA HLINY NA SLOVENSKU 8(12)

createrra

Projekt bungalovu v Limbachu. Hlinené omietky na stenách aj na akumuláčnej peci.

Pasívny dom v Stupave - farebné dekoratívne hlinené omietky.

Creatererra s.r.o.

Firma kladie dôraz na ekologické myslenie a snaží sa v rámci architektúry a dizajnu uplatniť posledné poznatky odbornej komunity tak, aby jej tvorba mala čo najpriaznivejší vplyv na okolie.

Náplňou firmy je projekcia energeticky pasívnych domov s využitím prírodných materiálov a alternatívnych zdrojov energie. Rekonštrukcie v zmysle zachovania tradičných stavebných postupov pri vylepšení energetickej bilancie. Firma poskytuje poradenstvo a je aj výhradným zástupcom predaja hlinených omietok Picas.

Aktivity majiteľov firmy v propagovaní zdravého a nízkoenergetického bývania viedli k tomu, že ich oslovil český výrobca hlinených omietok, aby jeho predaj zastupovali na Slovensku, aj keď sú architektka a dizajnér a nie predajcovia.

Firma pod náporom zákaziek začala spolupracovať so samostatne zárobkovými architektami a študentami. Úspechom bol 1. certifikovaný pasívny dom na Slovensku, ktorý bol zároveň postavený s využitím prírodných materiálov ako sú drevo, nepálené tehly a hlinené omietky.

Vznik firmy

Creatererra vznikla v r. 2004 na základe skúseností zakladateľov s tým, že bežné stavebné materiály a metódy nevyhovujú ich hodnotovým kritériám ako sú: zdravie, komfort, ekonomickosť a ekológia.

Creatererra s.r.o.

Hrubý Šúr 15

90301 Senec

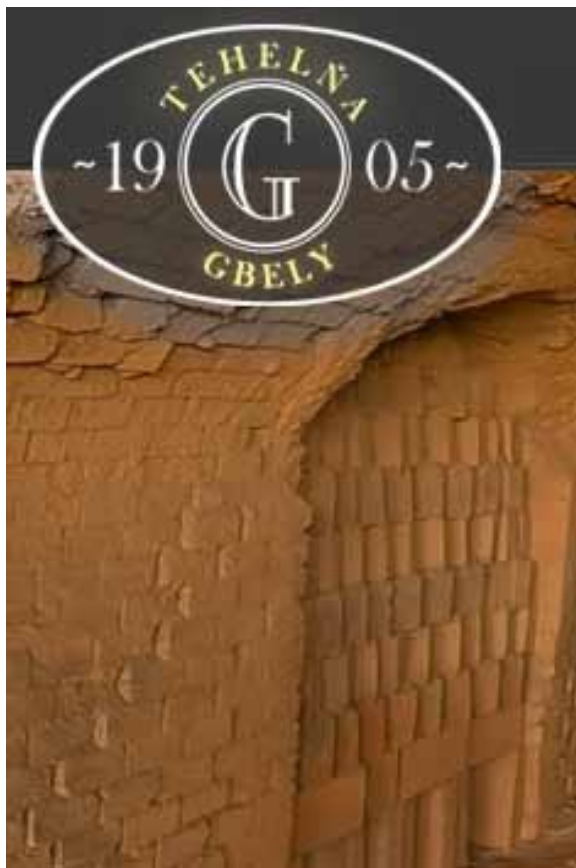
Tel: +421 (02) 45 65 06 77

Fax: +421 (02) 45 65 06 78

e-mail: createrra@gmail.com

web: www.createrra.sk

SÚČASNÁ POZÍCIA HLINY NA SLOVENSKU 9(12)

Tehelňa Gbely, s.r.o.

Založenie tehelne sa datuje k roku 1905, keď miestny krčmár Armín Herman Grunmandl zakúpil predmetné pozemky a začal so spracovávaním hliny. V roku 1939 kúpil tehelňu gbelský rodák, známy chirurg Prof. MUDr. Konštantín Čársky, ktorého rodine bola po znárodnení tehelňa vrátená v reštitúcii. V roku 1994 bola zapísaná do obchodného registra pod názvom Tehelňa Gbely s.r.o.. V súčasnosti spoločnosť vyrába pálenú tehlu tradičným spôsobom, a vďaka terajším trendom v ekovýstavbe pristúpila k spracovávaniu dreva na výstavbu krovov a nízkoenergetických montovaných domov. Pre tieto typy stavieb zároveň vyrába aj nepálenú tehlu.

Výroba

Príbeh pálenej tehly sa začína ťažbou hliny v lome tehelne, odkiaľ sa surovina prepraví do priestoru výroby. Tu sa jednotlivé druhy ílov premiešajú a naukladajú na kopy, z ktorej sa vyrába po celý rok. Na zimu sa necháva hlina odležať. Dopravný pás dopraví surovinu do výroby, kde je spracovaná na frakciu, ktorú dokáže spracovať lis. Lis dá tehle konečnú podobu aj tvar. Po výstupe z lisu putuje tehla naukladaná na drevených latách do sušiarne. Prírodné sušenie je pre tehlu veľmi dôležité. Len kvalitne vysušená tehla dokáže mať neskôr vlastnosti pravej tehly.

TEHELŇA GBELY, s.r.o.

M. Nešpora 1410
908 45 Gbely
Tel1.: +421 (0) 34 6621 234
Tel2.: +421 (915) 756 038
e-mail: tehelnagbely@tehelnagbely.sk
www.tehelnagbely.sk

SÚČASNÁ POZÍCIA HLINY NA SLOVENSKU 10(12)

Tehelňa Preseľany s.r.o.

Tehelňa je výrobca zaoberajúci sa výrobou pálených tehál, nepálených tehál a antukovej drte.

Navozená surovina.

Aby vyrobená tehla mala najvyššiu kvalitu, zemina musí byť dostatočne dlho v pokoji - zvyčajne jeden rok, kým je vhodná na ďalšie spracovanie.

Miešanie suroviny.

Spoločnosť v súčasnej forme pôsobí na trhu 10 rokov, avšak história výroby tehál v spoločnosti siaha hlboko do histórie, na začiatok 20. storočia. Odvtedy prešiel proces výroby niekoľkými zmenami, najväčším prelomom bolo postavenie plynovej vypaľovacej pece, čím sa spoločnosť prispôbila ekologickým trendom súčasnej doby.

Výroba

Ílovitá zemina sa ťaží už 150 rokov neďaleko objektu tehelne. Jej kvalita určuje výslednú kvalitu vyrobených tehál. Aby vyrobená tehla mala najvyššiu kvalitu, zemina musí byť dostatočne dlho v pokoji - zvyčajne jeden rok, kým je vhodná na ďalšie spracovanie.

Z navozenej odležanej zeminy sa povrchovo postupne odoberá vrstva ílu, ktorý sa transportuje na jeho ďalšie spracovanie - miesenie.

Keďže zem obsahuje množstvo vzduchových bublínok, je potrebné miesením upraviť surovinu tak, aby bola čo najviac homogénna.

Po uložení na regále sa tehly odvezú do sušiarne, kde sa z tehly odparí približne 15% jej hmotnosti. Tehly sa sušia buď atmosferickým vzduchom, alebo zohrievaným horúcim vzduchom za chladného počasia.

„Krájanie“ surových tehál.

TEHELŇA Preseľany, s.r.o.

Školská 470

956 12 Preseľany

Tel./Fax.: 038 / 5315639

Mobil: 0905 / 920 847

www.tehelnapreselany.sk

SÚČASNÁ POZÍCIA HLINY NA SLOVENSKU 11(12)

PROFI AIR-COLOR s.r.o.

Dodávateľ hlinených omietok.

Cieľom spoločnosti už od samotného vzniku je jednoznačný plán - znovu začlenenie prírodných stavebných materiálov a techník do stavieb a staviteľstva ako takého.

V roku 2001 začala prípravkami na prírodnej báze ako prírodné oleje, vosky a hladené techniky. Svoje úsilie zamerala na drevostavby a ich nátery.

Posledné tri roky začlenila do ponuky Hlinené omietky a Prírodné izolácie, čím má ucelený program pre tradičné udržateľné prírodné stavebné materiály.

V hlinených omietkach zastupuje rakúsku spoločnosť SAND & LEHM, ktorá má doma v Rakúsku poprednú pozíciu vo výrobe a predajnosti.

Pre spoločnosť na konkrétnych zákazkách pracujú zmluvne remeselníci, ktorí majú vyše 15 ročnú skúsenosť s aplikáciou hlinených omietok. Ich pôsobnosťou je hlavne západný trh, ako napr. Rakúsko, Nemecko, Taliansko, na ktorom ročne omietnu desiatky stavieb. Samotné nanášanie omietok je z väčšej časti realizované strojovo.

Dnes môže spoločnosť zákazníčkovi ponúknuť tzv. prírodnú stavbu, kde väčšia časť použitej technológie a stavebných materiálov sú pre organizmus človeka neškodné, neobsahujú alergény, sú maximálne priedušné, PH neutrálne, na dotyk nepôsobia umelým a chladivým dojmom, a prirodzeným spôsobom v priestore vytvárajú optimálnu mikroklímu, čím prospievajú zdraviu.

PROFI AIR-COLOR, s.r.o.

Kamenná 11

010 01 Žilina

041/700 11 07-08

0907 173 424

www.proficolor.sk

e-mail:proficolor@proficolor.sk

Hlinené omietky v interiéri.

Marocký štuk v kúpeľni.

SÚČASNÁ POZÍCIA HLINY NA SLOVENSKU 12(12)

© AKTIMS

Debnenie pre ubíjanú stenu.

© AKTIMS

Dom z ubíjanej hlíny.

© AKTIMS

AKTIMS s.r.o.

Stavanie domov z ubíjanej hlíny.

Spoločnosť existuje od roku 2003.

Ponúka komplexné služby v stavebníctve, predovšetkým ekologické stavby z nepálenej hlíny, ale tiež stavby z bežne používaných materiálov, stavby na kľúč, interiéry, rekonštrukcie, prestavby, sadrokartónové konštrukcie, zatepľovacie systémy...

Ponúka riadenie a dozorovanie stavieb.

Zabezpečuje vypracovanie projektov ekologických stavieb z nepálenej hlíny s dôrazom na nízku spotrebu energie.

História

Jedna zo spoločností, ktoré sa na Slovensku začali venovať stavbe domov z ubíjanej hlíny špecifickou technológiou - tzv. novotného konštrukciou. Autorom tohto stavebného postupu je pán Novotný, slovak žijúci v Austrálii. Spolu s niekoľkými nadšencami sa snažil o rozšírenie tejto technológie u nás.

Podstatou tejto technológie je ubíjaná hlína do debnenia s ochrannou vrstvou z perlitbetónu a pomocnými mikropiliermi. Dostala certifikát na jej používanie na Slovensku. Podľa dostupných údajov, bolo ňou u nás postavených 30 - 40 domov, hlavne na juhozápade krajiny.

Perspektívy

V najbližšej budúcnosti je zámerom spoločnosti rozšíriť svoju pôsobnosť použitím aj iných stavebných postupov, využívajúcich nepálenú hlínu. Zaujímavou oblasťou je aplikácia hlinených omietok na rôzne stavebné materiály, ako je drevo, slama, pálená tehla, kameň atď. Taktiež rastie dopyt po rekonštrukciách starších hlinených a kamených domov, kde sú hlinené omietky vhodnou alternatívou k bežným stavebným materiálom.

kontakt: Mgr. art. Roman Miškov

AKTIMS, s.r.o.

Vrbická 278/33, 031 01 Liptovský Mikuláš

tel.: 044 5514 601, mobil: 0908 951 584, 0903 501 315,

e-mail: ekodomy@aktims.skwww.aktims.sk

0907 173 424

SÚČASNÁ POZÍCIA HLINY NA SLOVENSKU 13(13)

Majster ukazuje dobrovoľníkom, ako sa nanáša hlinená omietka.

Pohľad na zateplenú a omietnutú budovu Ekocentra SOSNA

SOSNA

SOSNA je mimovládna, nezisková, nepolitická organizácia.

Nadácia SOSNA vznikla v roku 1992 s cieľom pomáhať životnému prostrediu v Košiciach a okolí. V roku 1997 bola pretransformovaná na občianske združenie a v tejto forme pôsobí aj v súčasnosti.

Poslaním občianskeho združenia SOSNA je spájať a aktivizovať ľudí s cieľom podporovať a realizovať alternatívne modely riešenia environmentálnych problémov prednostne na miestnej a regionálnej úrovni.

Aktivity na propagáciu stavania z hliny v regióne

Jednou z aktivít organizácie bolo budovanie vlastného vzdelávacieho a demonštračného Ekocentra s biozáhradou. V roku 2008 začali s ekologickou rekonštrukciou schátralej budovy, ktorú aj s pozemkom získali od obce Družstevná pri Hornáde. Komplexná rekonštrukcia je v súlade s environmentálnymi princípmi, použité materiály sú ekologické, z miestnych zdrojov: slama, technické konope, hlina, drevo, pálené tehly. Časť prác bola urobená dobrovoľníkmi v rámci akcií pre verejnosť.

Ekocentrum bude slúžiť návštevníkom ako funkčná ukážka ekologickej, zdravej, estetickej, nízkoenergetickej budovy, a ako stredisko pre aktivity (prednášky, kurzy, výstavy).

SOSNA, o.z.
Zvonárska 12
040 01, Košice
Slovenská republika
tel./fax:+421 /55/ 62 519 03
mobil:+421 /904/ 951 139
e-mail: omar.sosna@gmail.com
www.sosna.sk

BUDÚCNOSŤ HLINENÝCH OMIETOK A VÝZNAM ODBORNEJ VÝUČBY 1(3)

Budúcnosť využitia hlinených omietok pri obnove a rekonštrukcii starých hlinených domov

Na Slovensku je veľký potenciál vo využití hlinených omietok najmä v rekonštrukciách mnohých hlinených, či hline-no-kamenných domoch v nížinách južného a stredného Slovenska. Dokonca aj v tých zalesnených oblastiach, kde sa nachádzala hlina, ktorá sa využívala na omietanie dreveníc zvnútra.

O.z. ArTUR bol zapojený do projektu s názvom „Srdce z Hliny“, v rámci ktorého sa mal zistiť stav hlinených domov v Podunajsku, a vydať brožúru upozorňujúcu verejnosť na dôležitosť ochrany nášho kultúrneho dedičstva na vidieku. Ale aj na to, že staré domy sa často dajú zachrániť a prispôbiť súčasným potrebám majiteľov. Že pri zachovaní niektorých prvkov v pôvodnom stave ich hodnota dokonca vzrastie.

Odborníci by mali prostredníctvom osvetu a médií pomôcť ľuďom pochopiť, že hlina je dobrým, trvácny a ľahko dostupným stavebným materiálom, a že práve preto ju naši predkovia používali celé tisícročia.

Poznanie starých tradičných postupov nám pomôže nájsť stavebné riešenia vhodné pre dnešný štandard: šetrné k prírode a zdravé pre človeka. To je práve to najdôležitejšie prepojenie, ktoré nám umožní využiť znalosti z minulosti na vylepšenie stavebného procesu a filozofie bývania súčasnosti.

Je však potrebné spoznať tie zabudnuté znalosti a zručnosti, ktoré boli voľakedy bežným majstrovstvom.

Projekt HlinArch, propagácia a využitie učebných materiálov sú tu na to, aby pomohli oživiť záujem o rekonštrukcie vidieckych hlinených domov, nielen medzi širokou verejnosťou ale aj medzi odborníkmi.

Zámery o.z. ArTUR:

- O.z. ArTUR propaguje a bude propagovať odbornú výučbu na hlinené omietky v rámci projektov zameraných na rekonštrukcie starých domov. Bude organizovať niektoré „workshopy“, zamerané hlavne na opravu domov.
- O.z. ArTUR má v úmysle vypracovať manuál pre rekonštrukciu hlinených domov, v ktorom môže využiť niektoré časti z výučby.
- Materiál výučby hlinených omietok bude slúžiť ako základ pre prednášky na obecných úradoch v oblastiach s početnými zachovalými hlinenými domami, z dôvodov, že majitelia domov často robia nevedomky nesprávne zásahy do starých domov. Preto treba osvetu rozširovať cielene.

BUDÚCNOSŤ HLINENÝCH OMIETOK A VÝZNAM ODBORNEJ VÝUČBY 2(3)

Využitie hlinených omietok v novej výstavbe

Želanie ľudí bývať v zdravšom prostredí a uvedomenie si vysokej energetickej náročnosti v stavebníctve dáva hline šancu opätovne sa presadiť.

Nielen investori, ale aj remeselníci zisťujú, že hlina je príjemný a zdraviu neškodlivý materiál a dobre sa s ním pracuje. Pri práci je možný vratný proces, lebo pri tvrdnutí nedochádza k chemickým reakciám.

Hovorí sa, že kto raz skúsil pracovať s hlinou, už ju nepustí. Hlina je materiál ku ktorému má človek už od prírody pozitívny vzťah.

V stavebnej biológii je dom označovaný ako tretia koža, ktorá obklopuje ľudí.

Hlinené povrchy sa dostávajú znovu do interiérov hlavne vďaka svojej schopnosti absorbovať a odovzdávať vlhkosť, regulujú relatívnu vlhkosť vnútorného prostredia, čím prospievajú nášmu zdraviu. Hebkosť a farebnosť hlinených omietok zasa pozitívne vplýva na naše zmysly.

Hlina má okrem toho ešte **mnoho pozitívnych fyzikálnych vlastností**: je paropriepustná, akumulčná, je stála a trvácna. Keďže pri tvrdnutí hliny nedochádza k chemickým reakciám, je ľahko recyklovateľná, pri recyklácii nedochádza ku strate vlastností („downcycling“), recyklácia je možná aj v rámci pozemku. Hlina bola a je ľahko dostupným lokálnym materiálom.

Hlina má príjemné **prirodzené estetické vlastnosti** – príjemný nehomogénny povrch, príjemné sfarbenia, ktoré ladia. Vo vlhkom stave je dlho tvárna, elastická a jej pomalšie schnutie umožňuje modelovanie, nabáda k tvorivosti a zapojeniu zákazníkov do individuálneho stvárnenia interiérov.

Hlina slúži aj ako **prirodzená ochrana** dreva a celulózy, a je tiež ochranou proti požiaru.

Zámery o.z. ArTUR:

- O.z. ArTUR bude propagovať využitie hliny a hlinených omietok v stavebníctve. Naďalej bude prispievať článkami do časopisov a novín (teraz bude možné čerpať z kvalitného materiálu, pripraveného odborníkmi z niekoľkých krajín).
- O.z. ArTUR sa každoročne zúčastní kľúčových výstav na Slovensku o stavebníctve. Už na tohtoročnej výstave Domexpo v Nitre vystavilo aj učebný materiál spolu s vyvesenými infolistami, ktoré sú jeho súčasťou. Združenie v rámci možností urobí na výstavách praktické ukážky, a na infolistoch vysvetlí teóriu k ukážkam.

BUDÚCNOSŤ HLINENÝCH OMIETOK A VÝZNAM ODBORNEJ VÝUČBY 3(3)

Vďaka predpríprave a predaju hotových zmesí ako aj strojom na omietanie, je dnešné hlinené staviteľstvo úspornejšie z hľadiska miesta, nezávislé od počasia umožňuje kalkulovať náklady. Už aj na Slovensku sú dostupné vrecované hotové zmesi, do ktorých sa pridá iba voda a spracúvajú sa bežným náradím na miešanie a omietanie. Výhodou je, že hlinené omietky sa dajú **nanášať na rôzne podklady** (nielen na hlinené).

Dieru na trhu už aj na Slovensku začínajú zaplňať niektoré firmy, ktoré sú skôr zastúpeniami iných zahraničných výrobcov.

Počas spracovania a adaptácie výučby, združenie ArTUR nadviazalo komunikáciu aj spoluprácu s niektorými z nich. Zatiaľ je na Slovensku len zopár dovozcov hlinených omietkových zmesí z Moravy a Rakúska: Profi air-color, Createrra, Edomy, Abis. Z toho Createrra, zástupca omietok Picas (Rigi), Profi air-color a Edomy sú stálymi členmi o.z. ArTUR a spolupracujú pri „workshopoch“ poskytnutím materiálu.

Realizačné firmy ubíjaných hlinených domov a hlinených omietok ako firma Aktims, je tiež členom združenia, ako aj pár samostatne pôsobiacich remeselníkov. Všetci spolupracujú na propagácii hliny, dokonca niektorí boli zapojení aj do výučby na „zhodnocovacom workshope“ HlinArch a budú školiť aj v budúcnosti.

Tehelne Gbely a Preseľany pociťujú zvýšený záujem zo strany zákazníkov o hlinené nevypálené tehly. Tieto výrobky zaradili do svojho programu, čím napomohli budúcemu rozvoju hlineného staviteľstva. Tehelne ochotne poskytli údaje o spoločnosti v adaptovanej časti marketingového modulu M3. Tehelňa Gbely zdarma poskytla materiál na „workshopy“.

Vznikli aj firmy projekčno-realizačné, napríklad Createrra a Aktims, ktoré projektujú domy využívajúce hlinený stavebný materiál. Firma Obnova rozširuje pod vplyvom projektu HlinArch svoju činnosť aj na hlinu a hlinené omietky.

Zámery o.z. ArTUR:

- O.z. ArTUR sa snažil zapojiť do projektu HlinArch veľké množstvo ľudí z kľúčových firiem a združení, aby okrem poskytnutých vedomostí, mali pocit spolupráce učebného materiálu, aby pre nich nebol cudzí, a aby z neho vedeli čerpať a používať ho.
- O.z. ArTUR sa bude snažiť aj naďalej zapájať firmy do výučby tak, aby mohli propagovať svoj materiál a mohol byť využívaný pre praktickú časť.
- Firmy sa pokúsia na spoločnej platforme združenia navzájom nevnímať ako konkurencia a medzi sebou nesúťažiť, ale spolupracovať vo vzdelávaní iných. Z toho totiž môžu mať všetci len osoh.

VYUŽITIE UČEBNÝCH MATERIÁLOV PROJEKTU HLINARCH V NEFORMÁLNO M VZDELÁVANÍ

Výučba hlinených omietok - projekt HlinArch

Cieľom projektu HlinArch je poskytnúť podklady pre výučbu hlinených omietok, prispôbením existujúceho zahraničného učebného materiálu.

Učebné osnovy "Clay Plaster" boli vypracované 14 medzinárodnými partnermi a získali v Nemecku ocenenie "Best Practice Award". Tento kvalitný materiál pre odbornú výučbu sme prispôbili špecifikám troch partnerských krajín Česka, Slovenska a Slovinska.

Osnovy a koncept výučby je veľmi flexibilný, má modulárnu štruktúru a preto umožňuje prispôbenie sa rôznym úrovňam učňov.

Využitie učebných materiálov projektu HlinArch na Slovensku

Preložené a prispôbené osnovy projektu HlinArch sú určené pre odborné školy, tréningové a rekvalifikačné centrá a neziskové organizácie, ktoré poskytujú formálne aj neformálne vzdelanie.

Konečnými užívateľmi tohto diela sú remeselníci, učni, dizajnéri, architekti, stavbári a ľudia so záujmom získať zručnosť pre prácu s hlinou.

Implementácia výučby do neformálneho vzdelávania

V súčasnosti je na Slovensku niekoľko neziskových organizácií zameraných na ekológiu, ktoré nepravidelne organizujú „workshopy“ spojené s alternatívnou výstavbou malých objektov, či rodinných domov alebo seminárnych priestorov. Tieto občianske združenia vítajú vypracovaný materiál pre výučbu hlinených omietok, lebo bez problémov ho môžu začať hneď využívať a tým skvalitniť „workshopy“ a kurzy ponúkané hlavne neodbornej verejnosti, ako aj tím, ktorí hľadajú možnosti svojpomocnej výstavby z prírodných materiálov.

Zástupcovia niekoľkých združení, ako napr. Jablonka, Zaježka, Hoblina, Permanet, Sosna sa zúčastnili evaluačného a zároveň promo-kurzu HlinArch, na ktorom im boli predstavené učebné a materiály.

Zámery o.z. ArTUR:

- O.z. ArTUR bude na základe vypracovaných učebných materiálov organizovať v rámci neformálneho vzdelávania „workshopy“ rôznych veľkostí, zamerané najmä na štyri cieľové skupiny: svojpomocných staviteľov, remeselníkov, architektov a záujemcov z neodbornej verejnosti.

VYUŽITIE UČEBNÝCH MATERIÁLOV PROJEKTU HLINARCH VO FORMÁLNO M VZDELÁVANÍ 1(3)

Spôsob Implementácie výučby do formálneho vzdelávania

Stredné odborné školy

V rámci Slovenska prejavili niektoré stredné odborné školy záujem **zapracovať do výučby v každom ročníku niekoľko hodín** výučby hlinenej omietky, čo je možné aj vďaka modulárnemu charakteru učebného materiálu HlinArch. Odborné školy si môžu 30% výučby vyplniť témami, ktoré nie sú predpísané Ministerstvom školstva SR.

Napríklad Stredná odborná škola v Zlatých Moravciach sa pokúsi vytvoriť **samostatný voliteľný predmet - „hlinené omietky.“**

Táto škola je jedna z tých, ktorá vidí význam aj v akreditácii kurzu „Špecialista na hlinené omietky“, a ak to bude schodné, pokúsi sa na základe spolupráce s o.z. ArTUR kurz na svojej škole akreditovať, a poskytovať ho aj záujemcom mimo školy.

Stredná priemyselná škola Samuela Mikovíniho v Banskej Štiavnici, odbor obnovy pamiatok a reštaurátorstva tiež využije učebný materiál o hlinených omietkach. Spolupráca sa začala už tým, že škola poskytla priestory a materiál na evaluačný kurz projektu HlinArch a dokonca niektorí pedagógovia a žiaci sa tohto kurzu HlinArch zúčastnili.

Stredné odborné učilište stavebné v Bratislave naznačilo, že by prijalo, ak by o.z. ArTUR bol **externým školiteľom** učňov na škole.

Na druhej strane, na ukážku nepochopenia významu učebných materiálov na hlinené omietky, istá odborná škola nám odporučila, aby sme skúsili osloviť osobitnú školu.

Stredné odborné školy sa veľmi pozitívne vyjadrili k učebnému materiálu. Veľmi ocenili najmä to, že učebnica, resp. CD nosič sú kvalitne pripravené.

Zámery o.z. ArTUR:

- Na základe získaných informácií o.z. ArTUR vyberie z materiálov pre školiteľa tie časti odborného textu, ktoré sú vhodné pre zostavenie učebnice pre učňov.
- O.z. ArTUR pomôže vyškoliť učiteľov odbornej výučby.

VYUŽITIE UČEBNÝCH MATERIÁLOV PROJEKTU HLINARCH VO FORMÁLNO M VZDELÁVANÍ 2(3)

Akreditácia vzdelávacieho programu v rámci ďalšieho vzdelávania

Nasledujúce informácie sú o požiadavkách a procese akreditácie na Slovensku:

Informačný systém ďalšieho vzdelávania bol zriadený na základe Zákona č. 568/2009 o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov a slúži ako informačno – poradenský nástroj podporujúci rozvoj ďalšieho vzdelávania v Slovenskej republike (ISDV). Je určený predovšetkým vzdelávacím inštitúciám uchádzajúcim sa o akreditáciu programov ďalšieho vzdelávania Ministerstva školstva SR a účastníkom vzdelávania, pre ktorých poskytuje základné informácie o akreditovaných programoch ďalšieho vzdelávania vo forme špecifikácie poskytovateľa vzdelávania, typov ponúkaných vzdelávacích programov a vzdelávacích modulov.

Zákon č. 568/ 2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní upravuje okrem iného činnosť vzdelávacích inštitúcií, proces a podmienky akreditácie, vydávanie dokladov o akreditácii, povinnosti vzdelávacej inštitúcie, vydávanie osvedčení o absolvovaní akreditovaného vzdelávacieho programu a činnosť Akreditačnej komisie pre ďalšie vzdelávanie.

Proces akreditácie:

Žiadateľ podá žiadosť o akreditáciu vzdelávacieho programu, ktorá musí byť vypracovaná v súlade s požiadavkami zadefinovanými v tomto pokyne.

V prípade, že žiadosť obsahuje všetky formálne náležitosti zadefinované v tomto pokyne, bude daná na odborné posúdenie odbornému posudzovateľovi.

V prípade, že Vaša žiadosť nespĺňa podmienky akreditácie, alebo ak nedoplníte požadované doklady do 30 dní od vyzvania na predloženie chýbajúcich dokladov, bude Vám vydané rozhodnutie o neudelení potvrdenia o akreditácii vzdelávacieho programu.

V prípade, že Vaša žiadosť spĺňa podmienky akreditácie, bude Vám vydané potvrdenie o akreditácii vzdelávacieho programu.

Zámery o.z. ArTUR:

- O.z. ArTUR plánuje v tomto roku požiadať o akreditáciu vzdelávacieho programu „Špecialista na hlinené omietky“. Má záujem školiť najmä remeselníkov.
- V súčasnosti si združenie hľadá vhodné priestory pre kurzy a požiadalo v tomto zmysle o spoluprácu obecný úrad v obci Hrubý Šúr pri Senci.

VYUŽITIE UČEBNÝCH MATERIÁLOV PROJEKTU HLINARCH VO FORMÁLNO M VZDELÁVANÍ 3(3)

Vzdelávacie inštitúcie, ktoré môžu požiadať o akreditáciu:

- gymnáziá, stredné odborné školy, konzervatóriá, školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, základné umelecké školy, jazykové školy a vysoké školy, ktoré okrem školského vzdelávania uskutočňujú aj vzdelávacie programy,
- právnické osoby, ktorých predmetom činnosti je vzdelávanie a činnosti priamo súvisiace so vzdelávaním; ak právnická osoba nie je obchodnou spoločnosťou, musí mať vzdelávaciu činnosť uvedenú napr. v zriaďovacej listine, stanovách a pod.,
- fyzické osoby – podnikatelia, ktorých predmetom činnosti je vzdelávanie a činnosti priamo súvisiace so vzdelávaním.

Predmetom akreditácie sú iba tie vzdelávacie programy, ktoré preukázateľne vedú k doplneniu, obnoveniu, rozšíreniu alebo prehĺbeniu kvalifikácie potrebnej na výkon odbornej činnosti.

ĎALŠIE VZDELÁVANIE TRENDY V EU A NA SLOVENSKU 1(2)

Ďalšie vzdelávanie

Ďalšie vzdelávanie tvorí súčasť celoživotného vzdelávania. Uskutočňuje sa prostredníctvom formálneho a neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa. Umožňuje každému doplniť, rozšíriť a prehĺbiť si získané vzdelanie, rekvalifikovať sa alebo uspokojiť svoje záujmy. Uskutočňuje sa v inštitúciách ďalšieho vzdelávania, v školách, školských a mimoškolských zariadeniach.

Celoživotné vzdelávanie - trendy v krajinách EU

Súčasný trendy v celoživotnom vzdelávaní (ďalej „CŽV“), ktoré sú zväčša všetky identifikované v stratégiách jednotlivých členských štátov EÚ, pomenúvajú tieto hlavné prvky:

Komplexnosť a flexibilita systému CŽV. Stratégie zachytávajú tak formálny, ako aj neformálny systém vzdelávania, a to na všetkých úrovniach od predškolskej až po vzdelávanie dospelých. Systém CŽV tak umožňuje učiacemu sa prestupnosť medzi formálnym a neformálnym systémom, a tak mu poskytuje možnosť zvoliť si flexibilné vzdelávacie trajektórie. Tento systém mu zároveň umožňuje uznať jeho dosiahnuté vzdelanie v ktoromkoľvek bode celoživotného vzdelávania. Orientáciu v tomto systéme zabezpečuje celoživotné poradenstvo.

Kvalifikačné rámce a kvalifikačné sústavy v CŽV.

Niektoré krajiny EÚ majú vypracované svoje národné kvalifikačné rámce a popísané rôzne kvalifikácie vo svojich národných sústavách kvalifikácií. Tieto nástroje sú dôležité predovšetkým na orientáciu pre všetkých zainteresovaných vo vzdelávaní (učiaci sa, vzdelávacia inštitúcia, zamestnávateľ, štát), čo od nich vyžaduje trh práce. V kvalifikačných štandardoch sú totiž popísané tie vedomosti a zručnosti, ktoré sú potrebné na vykonávanie určitej pracovnej pozície. Poznať požiadavky trhu práce, znamená prispôbiť vzdelávanie konkrétnemu cieľu v podobe dosiahnutej kvalifikácie.

ĎALŠIE VZDELÁVANIE TRENDY V EU A NA SLOVENSKU 2(2)

Modularizácia a kredity v CŽV. Ďalšou funkciou sústavy kvalifikácií je poskytnúť rámec na rozdelenie vzdelávacích programov, vedúcich k dosiahnutiu kvalifikácie (úplnej alebo čiastočnej) na kratšie jednotky (moduly), ktoré sú podľa váhy a dôležitosti ocenené kreditmi. Význam modulov spočíva v tom, že učitelia sa si môže prispôbiť jednak tempo, akým bude postupovať pri vzdelávaní (nemusí absolvovať celý vzdelávací program naraz), a jednak umožňuje vzdelávajúcemu uznať niektoré moduly (kredity), ktoré dosiahol predtým v rámci vzdelávania v inej vzdelávacej inštitúcii.

Otvorený prístup k CŽV. Tento prvok má niekoľko dimenzií chápania. Prvou je blízkosť samotných vzdelávacích možností vo forme lokálnych vzdelávacích centier, alebo dostupné „e-learningové“ vzdelávacie programy. Ďalšou je dostupnosť vzdelávacích možností v zmysle finančných a materiálnych nárokov na vzdelávanie. Prístup k CŽV môže byť nakoniec vnímaný aj cez formu, akou sa vzdelávanie podáva, keďže rôzne vekové a socioekonomické skupiny obyvateľstva majú iné požiadavky na pedagogicko-didaktickú realizáciu vzdelávania. Na nové nároky vo vzdelávaní je potrebné pripraviť aj učiteľov a lektorov.

Organizácia CŽV. Veľký dôraz sa v EÚ kladie na efektívne alokovanie finančných prostriedkov do celoživotného vzdelávania, ktoré sa realizuje predovšetkým prostredníctvom regionálnych a miestnych aktérov zúčastnených v celoživotnom vzdelávaní (samospráva, vzdelávacie inštitúcie, zamestnávateľia, odborové a mimovládne organizácie a občania). Pre úspech celoživotného vzdelávania sa preferujú regionálne partnerstvá zúčastnených aktérov, ktoré vedia najlepšie identifikovať súčasné, ako aj budúce potreby regionálneho trhu práce a vedia pre to mobilizovať celý vzdelávací potenciál). Poslednou dôležitou súčasťou organizácie CŽV je permanentná a cielená osvetla.

ĎALŠIE VZDELÁVANIE ZÁKLADNÉ POJMY 1(2)

Základné pojmy

Formy vzdelávania

Súhrn organizačných opatrení a usporiadania výučby (vzdelávania) pri realizácii určitého vzdelávacieho procesu s určenými cieľmi vzdelávania, rozlíšených podľa časového usporiadania, priestorového a technického vyučovacieho prostredia, organizačného usporiadania študujúcich, interakcie medzi lektorom a študujúcim a podľa zamerania cieľov vzdelávacej aktivity.

Metódy vzdelávania

Súbor plánovaných pracovných postupov na dosiahnutie cieľa vzdelávania; spôsob zámerného usporiadania činností a opatrení na uskutočňovanie vzdelávacieho procesu a jeho účinnosti v smere k vzdelávanému tak, aby sa čo najefektívnejšie dosiahol cieľ. Výber metód vzdelávania je podriadený cieľom a princípom vzdelávania, obsahu, časovým a materiálnym podmienkam, osobnosti lektora a vzdelávaného. Najčastejšie delenie metód vzdelávania je podľa spôsobu interakcie na frontálne, skupinové a individuálne metódy, pričom sa v rôznych situáciách využívajú kombinácie metód, ktoré najviac motivujú účastníkov vzdelávania.

Celoživotné vzdelávanie

Pojem celoživotné vzdelávanie bol definovaný už v Memorande EK o celoživotnom vzdelávaní ako cielená nepretržitá vzdelávacia činnosť, ktorej účelom je zlepšovať vedomosti, zručnosti a kompetencie. Európska komisia v najnovšom oznámení pre Európsku radu o implementácii Lisabonskej stratégie vníma CŽV ako koncept zastrešujúci všetky systémy vzdelávania - formálne, neformálne, informálne a všetky stupne vzdelávania, t.j. predškolské vzdelávanie, vzdelávanie na základnej škole, strednej škole, vysokej škole, ako aj ďalšie vzdelávanie. Pozri: Rozhodnutie EP a Rady č. 1720/2006/ES.

ĎALŠIE VZDELÁVANIE ZÁKLADNÉ POJMY 2(2)

Formálne vzdelávanie

Je zámernou činnosťou, uskutočňuje sa organizovane a štrukturovane vzhľadom na miesto, ciele, čas a priestor. Vzťahuje sa k inštitúciám určeným na vzdelávanie a odbornú prípravu. Vedie k nadobudnutiu kvalifikácie a udeleniu oficiálne uznávaných dokladov.

Neformálne vzdelávanie

Prebieha popri hlavných prúdoch vzdelávania a odbornej prípravy, a zvyčajne nie je ukončené vydaním oficiálnych dokladov o získaní kvalifikácie. Môže sa organizovať na školách mimo ich hlavnej činnosti, v organizáciách, ktoré boli vytvorené na doplnenie programov vzdelávania vo formálnom systéme, na pracoviskách, v záujmových organizáciách a pod.

Informálne učenie sa

Je prirodzenou súčasťou každodenného života. Na rozdiel od formálneho a neformálneho vzdelávania sa, nemusí byť zámerné a uvedomované. Vzdelávajúci sa nemusí ani rozpoznať, ako prispieva k jeho vedomostiam a zručnostiam.

Celoživotné poradenstvo

Predstavuje komplex poradenských služieb poskytovaných s rozličným disciplinárnym zameraním. V najužšom vzťahu k stratégii CŽV a budovaniu vedomostnej ekonomiky je zo spektra týchto rovnocenných služieb celoživotné kariérové poradenstvo chápané ako „pomoc jednotlivcom akéhokoľvek veku pri rozhodovaní o otázkach vzdelávania, odbornej prípravy, voľby zamestnania a rozvoji kariéry v ktorejkoľvek fáze ich života“.

Učiaci sa región

Regionálna sieť zainteresovaných inštitúcií v oblasti vzdelávania a zamestnanosti, vytvárajúca na mieru šité služby a projekty poskytovania celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva.

Vzdelávacia aktivita

Akákoľvek organizovaná aktivita jedincov v ucelenej programovo-obsahovej a organizačnej forme, s definovaným obsahom, cieľmi a očakávanými výstupmi pre účastníka. Pre účely akreditácie vzdelávacích aktivít v neformálnom vzdelávaní, ktoré vedú k získaniu čiastkovej alebo úplnej kvalifikácie, sa za vzdelávaciu aktivitu považuje program, ktorý má časový rozsah 40 a viac hodín výučby.

KREDITOVÝ SYSTÉM 1(4)

Uznávanie výsledkov

Uznávanie výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa je jedným z kľúčových prvkov (subsystémov) systému celoživotného vzdelávania. Posilňuje postavenie CŽV ako jedného z hlavných nástrojov flexibility spoločnosti a rozvoja vedomostnej spoločnosti. Uznávanie je možné dvoma cestami:

1. Kreditový systém pre programy neformálneho vzdelávania
2. Uznávanie výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa osobám z praxe prostredníctvom národnej autority s vymedzenými kompetenciami.

Kreditový systém pre neformálne vzdelávanie

V procese akreditácie vzdelávacích aktivít pre neformálny systém vzdelávania, ktorý bude obsahom návrhu pripravovaného návrhu zákona o celoživotnom vzdelávaní, sa budú akreditovať (nebude to povinný proces) aj programy v modulovej podobe, ktorým sa pri akreditácii prideli príslušný počet kreditov podľa pomeru 1:3 rozsahu výučby v pomere k výučbe v danom odbore v štúdiu vo formálnom systéme vzdelávania, pričom postup pri udeľovaní počtu kreditov bude upravený osobitným predpisom.

Občan, ktorý získa konkrétny počet kreditov za absolvovanie vzdelávacích aktivít v neformálnom systéme vzdelávania, si ich bude môcť kumulovať podľa svojho rozhodnutia. Za podpory celoživotného poradenstva si bude môcť modelovať svoje čiastkové a úplné kvalifikácie podľa svojej potreby, a potreby lokálneho trhu práce. Akreditácia modulov vzdelávacích programov v neformálnom vzdelávaní s pridelením konkrétneho počtu kreditov zabezpečí vertikálnu priepustnosť a skrátený čas odbornej prípravy. Ich rozmanitá ponuka zabezpečí pružnú reakciu na zmenené potreby trhu práce a požadovanú špecializáciu pracovnej sily v prípade potreby, pričom oslobodí formálny systém vzdelávania od potreby prípravy úzko špecializovaných odborov.

Národná autorita môže na účely získania kvalifikácie cez neformálny systém vzdelávania, podľa osobitného predpisu určovať postupy na uznávanie kreditov vzdelávacích programov inštitúcií neformálneho vzdelávania. Ide o tie, ktoré nie sú akreditované a vyjadrené v modulárnej podobe, a nemajú udelený počet kreditov primerane.

KREDITOVÝ SYSTÉM 2(4)

Kreditový systém umožní uznávanie kreditov získaných za ustanovený rozsah a spôsob ukončenia vzdelávacieho programu, resp. modulov v ďalšom vzdelávaní, za kredity prenesené do formálneho systému vzdelávania. Napr. x počet akreditovaných modulov vzdelávacích programov = splnená podmienka pre vykonanie záverečnej skúšky na získanie výučného listu. Alebo výučný list + x akreditovaných modulov vzdelávacích programov = splnená podmienka pre vykonanie maturitnej skúšky, atď.

V rámci akreditácie modulov je potrebné presunúť priority z doterajších úloh ďalšieho vzdelávania – z rozširovania nadobudnutej kvalifikácie, **na novú prioritu – získavanie novej kvalifikácie**. Týmto postupom sa zabezpečí jednak adaptabilita pracovnej sily, a jednak požadovaná špecializácia v relatívne krátkom čase.

Uznávanie výsledkov prostredníctvom národnej authority

Priradenie istého počtu kreditov, napr. 80% na istý počet rokov praxe v odbore, napr. 5 rokov a zvyšok kreditov – 20% môže občan získať overením kompetencií - skúškou s určeným štandardom znalostí a zručností, u autorizovanej právnickej (PO) alebo fyzickej (FO) osoby. Národná autorita prideli záujemcovi, ktorý sa u nej prihlási o získanie novej kvalifikácie alebo rozšírenie pôvodnej, 80% kreditov za 5 rokov preukázanej praxe v príslušnom odbore. Na doplnenie ostatných 20% kreditov navrhujeme postup:

1. postup:

Záujemca potrebuje absolvovať skúšku na overenie odbornej spôsobilosti a odborných kompetencií v danom odbore u inštitúcie (PO alebo FO), ktorá bola na túto overovaciu činnosť autorizovaná národnou autoritou.

Absolvent akreditovaných programov ďalšieho vzdelávania vyjadrených v moduloch s udelenými kreditmi sa môže s takto získanými kreditmi priamo uchádzať u autorizujúcej PO a FO o uznanie kreditov za účelom získania dokladu o kvalifikácii.

2. postup :

Ak záujemca absolvoval v priebehu obdobia posledných 5 rokov akreditované programy ďalšieho vzdelávania, ktoré sú rozpracované v moduloch s prideleným počtom kreditov, a splnil podmienky zozbierania 100% kreditov na uznanie získania novej kvalifikácie, alebo získania 100% kreditov na zvýšenie stupňa kvalifikácie, napr. z úplného stredného odborného vzdelania na vysokoškolské bakalárskeho stupňa, priamo požiadala autorizovanú PO alebo FO, ktorá získala autorizáciu od národnej authority o vydanie dokladu o získaní či zvýšení kvalifikácie.

KREDITOVÝ SYSTÉM 3(4)

Vzdelávacie programy inštitúcií, ktoré nemajú akreditované kurzy v modulárnej podobe s pridelenými kreditmi sa budú za účelom uznania výsledkov neformálneho vzdelávania považovať za výkon praxe v odbore (upraví sa takto priamo v návrhu zákona o ČŽV).

Príklad:

Ľubo, 34 rokov, vyučený mechanizátor lesnej výroby v súčasnosti v rámci svojho zamestnania vykonáva drobné elektroinštalačné práce pod dohľadom odborne spôsobilého zamestnanca.

Ľubo vyštudoval (vo formálnom systéme) na strednom odbornom učilišti lesníckom učebný odbor bez maturity – mechanizátor lesnej výroby. Po 7 rokoch praxe v lese chcel zmeniť svoju prácu, a tak si vybral zamestnanie, v tom čase „rozkvitajúcej“ oblasti podnikania, v malej reklamnej agentúre. Okrem iných pracovných činností mal v tejto firme na starosti pracovné činnosti, ktoré súviseli so zapájaním svetelných reklamných pútačov. Za 10 rokov praxe získal v tejto práci taký stupeň vedomostí a zručností, ktoré by mu umožnili samostatne zapájať elektroinštaláciu, keby mal na túto činnosť osvedčenie o odbornej spôsobilosti. Vzhľadom na útlm, ktorý sprevádza podnikanie v malých reklamných firmách a na výrazný rast v stavebníctve, sa Ľubo rozhodol, že chce získať požadovanú kvalifikáciu a s ňou súvisiace osvedčenie na prácu elektroinštalatéra.

Čo môže robiť?

Súčasný systém uznávania kvalifikácií:

Súčasný systém udeľovania kvalifikácií Ľubovi takúto kvalifikáciu oficiálne neuzná, pretože neabsolvoval strednú odbornú školu elektrotechnického zamerania. Jediná možná cesta je absolvovať vo formálnom systéme nejakú elektrotechnickú odbornú školu, a na základe výučného listu, resp. diplomu mu bude uznaná kvalifikácia.

Ľubo však o takúto cestu získania kvalifikácie nemá záujem. Vyžaduje si to veľa času, a ak náhodou nedokončí začaté štúdium, vyšlo jeho úsilie úplne nazmar.

Navrhovaný systém počíta s tým, že preskúšaním v autorizovanej vzdelávacej inštitúcii (môže to byť tá istá stredná odborná škola, ktorá mu teraz ponúkla 4-ročné štúdium) z tých vedomostí a zručností, ktoré Ľubo nadobudol v neformálnom učení sa, a ktoré si vyžadujú pracovné činnosti

KREDITOVÝ SYSTÉM 4(4)

na potrebnú kvalifikáciu elektroinštalatéra (tieto vedomosti a zručnosti budú popísané v národnej sústave kvalifikácií) - môže mu byť uznaná čiastočná kvalifikácia.

Ak Ľubove doterajšie skúsenosti nebudú stačiť na priznanie kvalifikácie, autorizovaná inštitúcia v spolupráci s jeho kariérovým poradcom mu na základe výsledkov z preskúšania naplánujú zoznam modulov, ktoré musí Ľubo absolvovať v neformálnom systéme vzdelávania, aby splnil požiadavky na priznanie kvalifikácie. Na absolvovanie týchto modulov si Ľubo môže zvoliť akúkoľvek vzdelávaciu inštitúciu, ktorá ponúka akreditované moduly a rozložiť si to na čas, ktorý mu jeho pracovné zaťaženie dovoľuje.

Zámery o.z. ArTUR:

- O.z. ArTUR, spolu s organizáciami z Francúzska a Česka majú cieľ stať sa partnerom ECVET kreditového systému pre výučbu hlinených omietok, ktoré bolo vypracované partnermi z Bulharska, Nemecka, Francúzska a Veľkej Británie, ktorí spolupracovali od roku 2007. Ich cieľom je propagovať a vylepšiť možnosti odbornej výučby hlinených omietok a hlineného staviteľstva v Európe.
- Plánované partnerstvo, rozšírené aj o Slovensko a Česko sa zameriava na prehĺbenie a rozšírenie existujúceho partnerstva „LearnWithClay“ (Uč sa s hlinou). Snahou je umožniť ďalšie vzdelávanie a uľahčiť mobilitu pre odbornú výučbu hlinených omietok vrámci Európy.
- Na základe európskeho kvalifikačného rámca (EQF) a európskeho kreditového systému (ECVET), partneri z Bulharska, Nemecka, Francúzska a Veľkej Británie vyvinuli projektom „ECVET Earth Building“ (ECVET Hlinené staviteľstvo) systém, ktorý umožňuje získavanie, hodnotenie a prenos dosiahnutých učebných výsledkov v tomto odbore. Partneri projektu „LearnWithClay“ (Uč sa s hlinou) podpísali Memorandum porozumenia, v ktorom sa dohodli na ponuke odbornej výučby, na udeľovaní certifikátov „ECVET Earth Building“ a na ich vzájomnom uznávaní v rámci partnerstva.
- Plánovaný projekt Partnerstvo LearnWithClay rozšírené o ďalších partnerov by malo poskytnúť vzájomnú podporu v tomto ambicióznom zámere – ako dostať výučbu a ECVET hodnotenie do praxe.
- Na európskych stretnutiach by sa mali partneri radiť, ako najlepšie vyučovať a hodnotiť dosiahnuté učebné výsledky „ECVET Earth Building Learning“ pomocou hodnotiaceho systému „ECVET Earth Building System“, ktorý bol vypracovaný v predchádzajúcom projekte Leonardo da Vinci – prenos inovácií „Lernpunkt Lehm“.
- Plánovaný projekt ponúkne šancu novým partnerom – organizáciám z Francúzska - Bati-pole, z Česka - Sdružení hliněného stavitelství a Slovenska - ArTUR v spolupráci s Hoblina, zapojiť sa a uchádzať sa o ECVET Earth Building. Projekt prispeje k ďalšiemu európskemu vzdelávaniu tým, že posilní skúsenosť partnerov s ECVET systémom, a otvorí už existujúce partnerstvo ďalším novým partnerom.
- Projekt s popísaným zámerom bol podaný v tomto roku (t.j. 2010) a ktorého výsledkom je, že projekt bol pozitívne prijatý a o.z. ArTUR je tichým partnerom pre občianske združenie Hoblina t.c.

ODBORNÉ VÝCHODISKÁ CELOŽIVOTNÉHO VZDELÁVANIA**Odborné východiská**

Milénium – Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov schválený uznesením vlády SR č. 1193 z 19. decembra 2001, ktorý vytvoril filozofický a koncepcný rámec na identifikáciu a deklaráciu politických a spoločenských cieľov, záujmov, priorít v oblasti vzdelávania. Je východiskom pre tvorbu najzávažnejších koncepcných dokumentov v školstve, pre plánovanie procesu reforiem a tvorbu ich konceptov, pre vývoj strategických dokumentov a plánov v oblasti vzdelávania.

Koncepcia celoživotného vzdelávania v SR schválená uznesením vlády SR č. 157 z 25. februára 2004 – prvý dokument koncepcného charakteru v SR definujúci priority a záujmy v oblasti celoživotného vzdelávania, ako aj riadenie procesov ich implementácie v konkrétnych termínoch..

Národný projekt „Tvorba, rozvoj a implementácia otvoreného systému celoživotného vzdelávania v SR pre potreby trhu práce“ spolufinancovaný z ESF, ktorý od roku 2004 implementuje Academia Istropolitana, vzdelávacia inštitúcia v zriaďovateľskej pôsobnosti MŠ SR. Projekt vytvoril návrh otvoreného systému celoživotného vzdelávania pre potreby trhu práce, zastrešujúceho a spájajúceho oblasti monitorovania a prieskumu vzdelávacích potrieb; riadenia kvality v neformálnom vzdelávaní; uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania pre získanie kvalifikácie a financovania celoživotného vzdelávania. Okrem koncepcných výstupov bude projekt zavŕšený návrhom zákona o celoživotnom vzdelávaní.

ANALÝZA VZDELÁVACIEHO SYSTÉMU NA SLOVENSKU**Stručná SWOT analýza vzdelávacieho systému****silné stránky**

- veľmi dobre organizovaný formálny systém vzdelávania
- vysoká ponuka a relatívne vysoký záujem o vzdelávanie v neformálnom systéme vzdelávania
- informálne učenie je prirodzený spôsob získavania vedomostí a zručnosti

slabé stránky

- nízka flexibilita formálneho systému vzdelávania nevyriešené systémové prvky v neformálnom vzdelávaní:
 1. zabezpečenie kvality; 2. financovanie; 3. uznávanie výsledkov vzdelávania
- vysoká miera neorganizovanosti v informálnom učení

príležitosti

- zrovnoprávnenie výsledkov neformálneho systému vzdelávania s formálnym systémom
- využitie výstupov národného projektu Academie Istropolitany aj na podporu neformálneho vzdelávania:
 1. certifikácia vzdelávacích inštitúcií, certifikácia lektorov, akreditácie vzdelávacích programov;
 2. národná kvalifikačná autorita;
- zmena paradigmy hodnotenia výsledkov vzdelávania založeného na meraní vstupov (dĺžka vzdelávania) na meranie výstupov (výsledok vzdelávania tzv. „learning outcome principle“), ktorý vyhovuje aj uznaniu výsledkov v informálnom učení.

ohrozenia

- rezistencia zo strany zamestnávateľov a formálneho systému uznávať vzdelanie získané v neformálnom systéme
- nezáujem decíznej sféry vytvoriť podmienky pre implementáciu inovatívnych prvkov do neformálneho systému a odpor formálneho systému akceptovať tieto inovatívne prvky
- možná devalvácia formálneho a neformálneho vzdelávania

Poznámka:

Analýza SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats = silné stránky, slabé stránky, príležitosti a riziká) je nástrojom strategického plánovania, ktorým sa vyhodnocujú: silné stránky, slabé stránky, príležitosti a riziká podnikateľského plánu.